

CONTRIBUTIE 1976

De contributiebedragen zullen voor 1976 niet gewijzigd worden.

In januari zal de leden een bericht worden toegestuurd, waarop de contributiebedragen en de wijze van betalen zijn vermeld.

Wilt u bij het betalen uw dibiteurennummer vermelden?

BESTUURSVERGADERINGEN IN OKTOBER EN NOVEMBER 1975

1 *De Commissie Modernisering Moedertaalonderwijs (CMM)*

De CMM is in zijn opzet longitudinaal en latitudinaal. De VON is de enige vereniging voor moedertaalonderwijs in Nederland die dat ook is, en daarom zouden de ideeën van de VON behoorlijk moeten doorwerken in de CMM. Dat is ook mogelijk, want de VON wordt vertegenwoordigd in de CMM door Koos Hennephof, die CMM-lid is.

Verder worden de activiteiten van de CMM kritisch gevolgd door de CMM-volggroep die regelmatig verslagen publiceert in MOER. Binnen de VON ontstaat daardoor een grote betrokkenheid bij de activiteiten van de CMM.

De werkwijze van de CMM is niet ongevaarlijk. De CMM gaat niet uit van een eigen visie voor het vaststellen van de projecten waaraan gewerkt wordt, maar werkt op bestelling. Ministeriële verzoeken moeten echter altijd gehonoreerd worden. De ruimte voor veldverzoeken kan daardoor erg klein worden, gewoon omdat de CMM geen tijd meer over heeft. De VON heeft nog geen verzoeken aan de CMM gedaan. De conferentie moet voortaan als een activiteit van de CMM georganiseerd worden en kan daarom als een eerste test-case voor de CMM fungeren. De VON moet verder zo snel mogelijk nog meer plannen bij de CMM 'dropen'.

De VON-vertegenwoordiger heeft in de CMM vooral tot taak te zorgen, dat de verschillende opvattingen die leven in het veld, recht gedaan worden. Dit staat ook in de instellingsbeschikking van de CMM. De VON-vertegenwoordiger kan dit door steeds impliciete doelstellingen achter bepaalde voorstellen duidelijk te maken, en alternatieve voorstellen te doen.

Koos Hennephof verlaat het bestuur in november 1975 en blijft alleen het schooljaar 1975/76 de VON nog vertegenwoordigen in de CMM. Omdat het CMM-lid zeer belangrijk is voor de VON, moet de opvolger van Koos een persoonlijkheid zijn binnen de VON. Hij moet niet te jeugdig zijn met het oog op de andere CMM-leden. Iemand uit de volggroep komt het eerst in aanmerking. Op de kaderdag in januari wordt dit besproken.

2 De volggroep lager beroepsonderwijs (l.b.o.)

Jan Wallert heeft interesse in het oprichten van een volggroep l.b.o. In verband hiermee heeft hij in l.b.o.-scholen in Rotterdam en Den Haag geïnformeerd naar meningen over het deelraamplan Nederlands voor het l.b.o. van de Samenwerkende Landelijke Pedagogische Centra. Hierbij bleek dat er weinig interesse was voor dit leerplan, zo het al bekend was, omdat het te weinig uitgewerkt is. De beginsituatie van de l.b.o.-leerling wordt er b.v. wel als uitgangspunt gesteld, maar naar diezelfde beginsituatie is nog nooit onderzoek verricht. De l.b.o.-scholen werken ook allemaal met een klassikaal systeem aan de hand van een leerpakket of een leerboek. Het deelraamplan sluit daar helemaal niet bij aan. De doelstellingen van het deelraamplan zijn weliswaar zeer de moeite waard, maar op het moment, op grote schaal, zeker nog niet haalbaar volgens Jan Wallert. Bij het deelraamplan zou een docentendraaiboek moeten komen met aanwijzingen voor ieder lesuur en verwijzingen naar het deelraamplan.

Het deelraamplan van de Landelijke Pedagogische Centra is niet het enige ontwerp voor een leerplan Nederlands voor het l.b.o. Dezelfde Landelijke Pedagogische Centra ontwikkelen momenteel ook een leerplan voor het l.h.n.o., en een subkommissie van de CMM gaat zich bezighouden met een verzoek van de Technische Scholen Twente voor een verantwoord leerplan l.b.o. De eerste taak van de volggroep l.b.o. zou daarom kunnen zijn, het vergelijken van deze drie leerplannen l.b.o. Daarna zou de volggroep kunnen kijken welk plan het meest strookt met de VON-ideologie en tenslotte wat het veld wil en kan. Het is wel belangrijk dat er een volggroep l.b.o. komt, omdat de VON nu ervaring op kan doen met leerplannen die van bovenaf 'gedropt' worden, voordat de S.L.O. hetzelfde gaat doen.

Bij de behandeling van dit punt bleek weer hoe hard het nodig is, dat het bestuur wordt aangevuld met een l.b.o.-vertegenwoordiger. De regio's zullen hierover benaderd worden.

COMMISSIE MODERNISERING MOEDERTAALONDERWIJS

In april '74 vormde de CMM vier werkgroepen, op basis van de leeftijd van hen die onderwijs krijgen. Die werkgroepen kregen een aantal thema's ter bestudering op:

- de groep voor het onderwijs aan 4- tot 8-jarigen hield zich vnl. bezig met de relatie schooltaal - milieutaal; dit heeft geleid tot een enquête over de relatie tussen dialect en standaardtaal in de eerste schooljaren; deze enquête zal in het schooljaar '75-'76 worden afgenomen bij scholen voor kleuter- en basisonderwijs, opleidingsscholen voor de leraren voor ko/bo, en bij ouders;
- de groep voor het onderwijs aan 7- tot 13-jarigen heeft zich vnl. beziggehouden met latitudinale aspecten van het moedertaalonderwijs; dit heeft geleid tot een voorstel voor een onderzoeksproject naar de bijdrage die het onderwijs in wereldoriëntatie op de basisschool kan leveren aan de moedertaalontwikkeling van leerlingen, en omgekeerd het onderwijs in de moedertaal aan dat in wereldoriëntatie;
- de groep voor het onderwijs aan 12- tot 17-jarigen heeft zich vnl. bezig gehouden met de evaluatie als onderdeel van het onderwijsleerproces. Ze heeft een nota geschre-

ven waarin een aantal onderwijskundige noties t.a.v. dit onderwerp zijn gekoncretiseerd m.b.v. evaluatie van onderdelen van het moedertaalonderwijs;

— de groep voor onderwijs aan 16-jarigen en ouder heeft zich bezig gehouden met bijscholing. Op basis van vraaggesprekken bij bijscholers en bijgeschoolden hebben ze een aantal conclusies geformuleerd t.a.v. de bijscholingsproblematiek;

— een vijfde groep, die niet aan leeftijden was gebonden, heeft zich beziggehouden met doelstellingenproblematiek. Ze heeft een uitvoerige discussie gevoerd met de onderzoekers van het projekt 'Moedertaalonderwijs voor iedereen: wat is het doel ervan?', en met het schrijven van een nota over doelstellingen in het algemeen.

Eind september is de CMM enige dagen bijeengeweesst om terug te kijken, en een werkplan te maken voor '75-'76. Het eerste jaar heeft er vooral toe gediend vat te krijgen op de onderwerpen waarmee deze commissie zich waarschijnlijk moet bezig houden, en op de werkwijze die vogels van zo diverse pluimage moeten volgen om tot resultaten te komen. Men achtte dit gelukt, maar vond de indeling op basis van leeftijdsgroepen weinig functioneel. - De convergentiegroepen, die eenmaal in de drie maanden bijeenkwamen, en waren samengesteld uit leden van de verschillende werkgroepen, beoogden de informatie uit te wisselen en evt. bij te sturen; noch voor het een noch voor het ander hebben zij goed gewerkt. Zij zijn dan ook opgeheven.

Van nu af bestaat de organisatie van de CMM uit een Dagelijks Bestuur (voorzitter en secretaris), een stuurgroep (met vertegenwoordigers van de subcommissies), en subcommissies, samengesteld uit leden. Deze subcommissies zijn themagebonden. De thema's zijn vastgesteld op basis van de verzoeken om advies die door diverse instanties, verenigingen of werkgroepen van de CMM zelf, aan de CMM zijn voorgelegd. Dat loopt van verzoeken van de minister (over langetermijnadvies eindexamen nederlands), van de CML's moderne vreemde talen (over het bepalen van een standpunt over grammatica-onderwijs als onderdeel van het moedertaalonderwijs ten dienste van het vreemdetalenonderwijs in het voortgezet onderwijs) tot het schrijven van een discussienota om het denken in termen van doelstellingen in het moedertaalonderwijs te bevorderen, en het verzoek om bij de minister aan te dringen op spoedige spellingvereenvoudiging. (van de V.W.S.).

Hoe kwam de commissie tot een keuze voor haar werkplan?

Er bestond eensgezindheid t.a.v. de volgende criteria:

- (1) Een verzoek om advies van de minister zal altijd in behandeling worden genomen.
- (2) Een verzoek dat rechtstreeks noden van het onderwijsveld betreft, die ook als zodanig worden ervaren (met name door degenen die het onderwijs 'genieten'), krijgt prioriteit.
- (3) Er moet, om op een verzoek in te gaan, duidelijk verband zijn te leggen met de instellingsbeschikking (zie MOER 1974: 2).
- (4) Als inwilliging van een verzoek waarschijnlijk gegevens oplevert die voor leerplanontwikkeling als zodanig van belang kunnen zijn, krijgt het prioriteit.

Over twee criteria bestond vrij veel verschil van mening:

- (5) Verdient een verzoek meer de voorkeur naarmate het een groter deel van een totaal longitudinaal leerplan moedertaal omvat? Sommigen meenden dat het

best eens gewenst kon zijn een verzoek te honoreren dat maar een klein aspect van het totale leerplan betreft, mits het een exemplarische waarde heeft.

- (6) De commissie is ingesteld ter vernieuwing van het moedertaalonderwijs. Met vernieuwing bedoelt de minister dan structuurdoorbrekende zaken als integratie kleuter-basisonderwijs en middenschool.

Aangezien het mijn opvatting is dat een leerplan moedertaalonderwijs dat wezenlijk longitudinaal is (in die zin dat het de bestaande schoolsoorten doorbreekt) en latitudinaal (in die zin dat het de bestaande vakkenstructuur doorbreekt), - dat zo'n leerplan binnen de huidige onderwijsstructuren niet tot stand kan komen, heb ik ervoor gepleit prioriteit te geven aan die verzoeken die bijdragen tot vernieuwing boven verzoeken die zich richten op veranderingen binnen de bestaande onderwijsstructuur. (Vgl. ook de opmerking van de minister uit de installatierede van de CMM: 'Ik zie het daarom als een voorname taak van uw commissie, in de nabije toekomst in het kader van de SLO mede te werken aan landelijke, structuurdoorbrekende vernieuwingen.'). De meeste leden van de CMM vonden evenwel, dat de CMM zich minstens evenzeer moest richten op verzoeken die veranderingen beogen binnen de bestaande onderwijsstructuur.

Op grond van de eerste vier criteria nu zijn de volgende plannen gemaakt n.a.v. de 17 voorstellen die de commissie hadden bereikt:

De volgende subcommissies zijn ingesteld die het beleid van de plenaire (en openbare) vergaderingen moeten voorbereiden t.a.v. de achter elke commissie vermelde verzoeken:

- eindexamen Nederlands (verzoek van de minister om een langetermijn advies);
- aansluiting voortgezet onderwijs- basisonderwijs (verzoek van het Contactorgaan van de Innovatie van het onderwijs (= werkverband Landelijke Pedagogische Centra en regionale schoolbegeleidingsdiensten); deze subcommissie buigt zich tevens over het verzoek inzake grammaticaonderwijs van de CML's Moderne vreemde talen);
- fricties standaardtaal - milieutaal (verzoek van een interne werkgroep CMM);
- latitudinaliteit (deze commissie gaat verder met het werk van de interne werkgroep voor 7- tot 13-jarigen; zij buigt zich tevens over een verzoek van de Stichting Opleiding Leraren betreffende de ontwikkeling van een geïntegreerd leerplan opleiding leraar wiskunde-moedertaal);
- longitudinaal 'literatuur' onderwijs (verzoek van het DB van de CMM om een nota voor te bereiden over het gebruik van lectuur bij het moedertaalonderwijs aan 4- tot 12-jarigen);
- een verzoek van de rijksinspectie m.h.n.o. voor het ontwikkelen van een leerplan moedertaalonderwijs voor het middelbaar en hoger nijverheidsonderwijs, en een verzoek van de Technische Scholen Twente voor een verantwoord leerplan moedertaalonderwijs l.b.o., zijn toegewezen aan een subcommissie die voornamelijk zal bestaan uit niet-gewone leden van de CMM.

Op twee verzoeken heeft de CMM besloten niet in te gaan:

- verzoek van de V.W.S. om bij de minister aan te dringen op spoedige spellingver-

eenvoudiging. De CMM meende dat dit niet op haar weg lag, omdat spellingvereenvoudiging een veel verder reikende zaak is dan alleen het onderwijs;

— een verzoek van een interne werkgroep om analyse van bijscholingsbehoeften.

De CMM meende dat weliswaar al haar werk bekeken moest worden op bijscholingsaspecten, maar dat een 'marktonderzoek' naar bijscholingsbehoeften niet op haar weg lag.

N.B. Belangstellenden kunnen (gratis) de Mededelingen van de CMM ontvangen. Men kan zich hiervoor opgeven bij het bureau van de CMM, Hinthamereinde 72/1, 's-Hertogenbosch.

Deze Mededelingen bevatten ook de data van de plenaire vergaderingen, die meestal in Utrecht gehouden worden, en toegankelijk zijn voor belangstellenden. De volgende zijn op 29 april en 23 juni, alle in het Jaarbeursgebouw te Utrecht.

Wie geïnteresseerd is in de onderwerpen van de subcommissies, kan desgewenst de vergaderingen van deze commissies ook bijwonen. Opvragen van data, en afspraken hierover lopen via het bureau van de CMM in Den Bosch, telefoon: 073 - 14 21 77.

Koos Hennephof

EINDEXAMEN NEDERLANDS MAVO

De Mavo-stuurgroep-Nederlands van het Katholiek Pedagogisch Studiecentrum heeft een brief gestuurd naar de heer Naeff, voorzitter van de examenprogrammacommissie vwo/havo/mavo voor het vak Nederlands. In deze brief dringt de stuurgroep erop aan, dat het mogelijk gemaakt moet worden dat de leerlingen op het mavo-eindexamen rustig en op een verantwoorde wijze een opstel maken. Zij vindt het daarom nodig dat de leerlingen $2\frac{1}{2}$ uur tijd hiervoor krijgen. De thans beschikbare $1\frac{1}{2}$ uur acht de stuurgroep onvoldoende om te komen tot selectie van een titel, gegevens te produceren, te ordenen en te selecteren, en in goed Nederlands te formuleren.

TAALBEHEERSING

Verschenen is 'Proeve van taalbeheersingsonderwijs. Een didactische scriptie.' van Koos Hennephof. In 120 bladzijden wordt uitvoerig verslag gedaan en verantwoording gegeven van het taalbeheersingsonderwijs dat een groep eerstejaarsstudenten geografie aan een lerarenopleiding, van de auteur ontvangen heeft.

Zijn uitgangspunten daarbij waren:

- object van taalbeheersingsonderwijs aan een lerarenopleiding is verbale interactie;
- de didactiek van taalbeheersingsonderwijs dient gericht te zijn op integratie van theorie en handelen op het niveau van de student.

Deze uitgangspunten worden toegelicht en geoperationaliseerd. Het boek bevat ook een lesprotocol van een vaardigheidsles in gespreksvoering.

Het boek is te bestellen door overmaking van f 10,— op postgiro 658203 t.n.v.

J. Hennephof, Vreeland.

'INDRINGEND LEZEN'

Koos Hennephof, Lambrechtsskade 4, Vreeland (tel.: 02943 - 3143) zou graag snel contact willen hebben met leraren die min of meer systematisch in hun lessen (havo en/of vwo) de boekjes 'Indringend Lezen I en II' van Drop gebruiken.

Verzoeke contact op te nemen!

VON - GRONINGEN

Contactadres: Hoofweg 27, Hellum, post Siddeburen, Telefoon: 05983 - 677

Programma

— 26 april 1976, 's avonds. Onderwerp: tweetaligheid.

Woon je in Groningen, Friesland of Drenthe, en heb je nog nooit gereageerd op het goedbedoelde stencilwerk van VON-Groningen?

Laat je dan eens iets van je horen of laat je eens zien.

Kortom kruip uit je holletje.